

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

31 761 01 Gyermek- és ifjúsági felügyelő

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Esetleírás alapján a gyermekfelügyelet feladatainak bemutatása és a gyermekfelügyelő dilemmáinak értelmezése

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő: 15 perc, válaszadási idő: 15 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 45%

A 315/2013. (VIII.28.) Korm. rendelet 3.§. (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételeit a 1745-13/2014 számon kiadom.

Jóváhagyta:

Gerencsér Balázs
főosztályvezető

2014

NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Érvényes: 2014.01.15-től

A vizsgafeladat ismertetése: A központilag összeállított szóbeli tételsor alapján a szóbeli vizsga kérdései a 4. Szakmai követelmények fejezetben megadott témakörök mindegyikét tartalmazza.

A feladatsor 1-20-ig számozott vizsgakérdéseit ki kell nyomtatni, ezek lesznek a húzótételek, amelyek tanári példányként is használhatóak.

A tételekhez segédeszköz nem használható.

A tételsor a 37/2013. (V.28.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1. Milyen dilemmákat kell átgondolni a gyermek- és ifjúsági felügyelőnek az alábbi eset kapcsán?

A. J. 8 éves gyermek kisebb értékű csokoládékat lop a gyermekotthonhoz közeli boltban. Erről a vele együtt vásárolni járó 9 éves B. A-tól értesül, aki elmondja még, hogy valószínűen nem először fordult elő, hogy J. lopott, mert az iskolában többször ajándékozta meg társait cukorkákkal, csokoládékkal. Ezzel próbálja elérni, hogy osztálytársai elfogadják. A hallottak alapján felidéződik önben, hogy az elmúlt héten a gyermekotthonban az egyik gyermek elpanaszolta, hogy eltűnt az asztaláról az az összeg, melyet a zsebpénzéből tartalékolt.

A gyermek iratanyagából megtudja, hogy A.J. beutalását az apai nagyszülő kezdeményezte. Fia, A.J. édesapja jelenleg börtönbüntetését tölti lopás bűncselekmény miatt, a gyermek édesanyja pedig ismeretlen helyen tartózkodik. A gyermek eltartása így az apai nagyszülőre maradt, aki most anyagi helyzetére és megromlott egészségi állapotára hivatkozva kérte a gyermek gondozásba vételét.

Egyéb forrásokból az is tudomására jut, hogy az anyát, illetve az apai nagyszülőt is érték már tetten kisebb lopások miatt, ahol a gyermek is velük volt.

Az információtartalom vázlata:

- A dilemma fogalma
- Az etikai dilemmák típusai a szociális munkában
- Az információszerzés és - kezelés dilemmái
- Példák az értékelési dilemmára
- Az előítélet fogalma
- Az előítéletek működése
- A devianciák fogalma
- A devianciák kialakulásának okai
- A személyiségjogok és az adatvédelem jogi szabályainak betartása a gyermekotthonban
- A gyermekek és fiatalok büntethetőségének kérdései

2. Milyen etikai és jogi dilemmák vetődnek fel az alábbi eset kapcsán?

B.I. az Ön gyermekcsoportjába került. Azt kérdezi Öntől, hogy mit tegyen: megtartsa-e terhességét vagy elvetesse?

A 12 és fél éves B.I. kiemelésére a családból azért került sor, mert elhagyva a családi házat, összeköltözött a szomszédjukban lakó 17 éves R.B.-vel. B.I. iskolába nem jár és két hónapos terhes.

A környezettanulmány tanúsága szerint B.I. szülei nem találnak a történetekben semmi rosszat, elvetendőt hiszen, amint az anya elmondta, ő is 12 évesen szülte első gyermekét, B.I. nővérét, aki 13 évesen ment el otthonról, s szülte meg gyermekét.

R.B. szülei is rendjén valónak találják a történeteket, vállalják a születendő gyermek felnevelését.

R.B.-ék egy kétszobás lakásban laknak. Az egyik szobában élnek a szülők, a két kisebb, fiú gyermekükkel, a másik szobában lakott B.I. és R.B.

B.I.-t bekerülése utáni napokban R.B. gyakran látogatta, ám az idő múlásával a látogatások ritkultak. Úgy tűnik, hogy B.I. sem hiányolja a gyakoribb találkozásokat.

Az információtartalom vázlata:

- A beavatkozás dilemmái
- Az információkezelés dilemmái a szociális segítségben
- A szakember és a kliens közötti bizalmi kapcsolat értelmezése
- „Ki a kliens” dilemmája
- Jogi dilemmák
- Az emberi jogok és a személyiségjogok
- A gyermekek jogi védelmének alapszabályai
- A tankötelezettség szabályai
- A szülői felelősség jogi értelmezése
- A családból való kiemelés dilemmái
- A gyermekek és fiatalok büntethetősége a magyar jogrendben
- A kultúrák egymás mellett élésének dilemmái

3. Értelmezze az alábbi esetben szereplő gyermekek segítségének lehetőségeit! Segítség lenne-e gyermekek kiemelése saját családjukból?

Az illetékes gyermekjóléti szolgálat a kilenc testvér közül hét kiskorú védelembe vételének megszüntetésére és nevelésbe vételének elrendelésére tett javaslatot (a háromhetes csecsemőt és a másfél éves leánykát nem vennék védelembe). Indokaik szerint az óvodáskorúak esetében beszoktatási nehézségek merültek fel, az iskolások esetében, pedig a tanulmányi problémákat tapasztaltak.

A házaspár a kilenc gyermekkel az apai nagyszülői házban él, ahová három hete befogadták az egész családot. A belterületi, szoba-konyhás, de utólag még egy helyiséggel megtoldott, komfort nélküli parasztház egyetlen fűtött helyisége a nagyszoba, az ágyakon és néhány széken kívül itt már hely sincs több bútornak, a vizet a kerti csapról hordják be.

A nagyszülők a fiuk és a menyük életviteléről őszinte elismeréssel beszéltek. Elmondták, hogy a fiuk dolgoz és hazaadja a pénzt – azt a gyermekekre költik -; a menyük ellátja és összetartja a családot, ez az ő szemükben igen fontos érték. A szülők és az apai nagyszülők viszonya jó, barátságos és egymás megsegítésére alkalmas. A nagymama és a nagypapa el tudja látni a gyermekek felügyeletét. A nagyszülők korukhoz és egészségi állapotukhoz mérten (63 és 69 évesek) megfelelően gondoskodnak a gyermekekről.

A nagypapa nyugdíjügyének intézéséhez segítségre, tanácsra és utánjárásra is szüksége lenne, ezt eddig nem tudták megoldani. A nagymama ugyan írástudatlan, de kifejtette, hogy ő mindig szigorúan elküldi reggel az iskolásokat, mert ebben rendnek kell lenni. Az iskolába járás elősegítésében a nagyszülők partnernek tűnnek, a délutáni tanulásnak és leckeírásnak viszont nem igazán érzik a jelentőségét.

A viszonylag fiatal, feltörekvő szándékú cigány házaspár látogatásunkkor éppen hivatali ügyeinek intézéséből tért haza kiöltözve. A szülők kötelességeik teljesítésére törekszenek. A férj 1996-tól munkanélküli, tavaly a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével jutott közmunkához, nagy örömmel újságolta, hogy most 8 hónapra ismét szerződést kötöttek vele. A szülőkkel való beszélgetésből az érződik ki, hogy ők szeretnék megnyugtatóan rendezni a saját helyzetüket. Nagyon szeretnének beköltözni a településre, de a lakáshoz jutás önerőből, teljesen valószínűtlennek látszik. A közmunka díjából és a családi pótlékokból élve, szociális és anyagi helyzetük meglehetősen kilátástalan. Már tavaly ígéretet kaptak, hogy majd önkormányzati segítséggel rendszeresítenek egy kisbuszt, ami a kolóniából behordja a 4 km-re lévő óvodába, iskolába a kint élő családok gyermekeit, előrelépés ebben az ügyben, azóta sem történt.

A kirendelt családgondozó és a családtagok közötti viszony nem megfelelő, a látogatások futólagosak, a bizalmi viszony nem épült ki, nem ül le a családnál, nem hallgatja meg őket. Szavait a családtagok kioktatásként, vádként, hibáztatásként élik meg.

Az információtartalom vázlata:

- A család problémái
- A szegénység fogalma
- A szegénység területi és társadalmi jellemzői
- A lakhatás támogatásának lehetőségei
- A tanulás segítségének lehetőségei
- A családi nevelés előnyei
- Szocializációs és értékütközések
- A kötődés és a biztonságérzet összefüggése
- A beavatkozási dilemma értelmezése az eset kapcsán
- A védelembe vétel és a nevelésbe vétel fogalma és feltételei

4. Mi a gyermekfelügyelő feladata gyermekbántalmazás tüneteinek észlelésekor? Készítsen rövid jegyzőkönyvet az esetről!

A csoportjába tartozó négy éves kislány és hét éves nővére hétfői otthon tartózkodása után megérkezik. A gyermekeket visszahozó anya szűkszavúan tájékoztatja önt a gyermekkel kapcsolatos, hétfői történetekről, a gyermekek viselkedéséről. Összesen egy mondatban jelzi érintőlegesen, hogy a kislány túl eleven volt, nehezen lehetett megfékezni.

A kislány a szokásostól eltérően nagyon csendes, megérkezése után bevonul a szobájába. Az Ön otthoni élményekre vonatkozó kérdéseire nehezen válaszol, vagy semmit sem mond. Az esti fürdésnél azt tapasztalja, hogy a gyermek hátán friss sérülések nyomai láthatók. Az Ön kérdésére a gyermek nem válaszol.

Ön a hét éves nővérétől próbál információhoz jutni az öccsének sérüléseiről. A kislány vonakodva elmondja, hogy Peti minduntalan felbosszantotta nevelőapját, aki hangosan, kemény szavakkal többször figyelmeztette. Állandó hangoskodásával, szaladgálásával nem hagyta nézni a meccsközvetítést a televízióban, még az asztalon álló sörösvég tartalmát is kidöntötte a szőnyegre. Ezért a nevelőapa a keze ügyében lévő nadrágszíjjal a kislányt bántalmazta.

Az információtartalom vázlata:

- A gyermekbántalmazás fajtái
- A bántalmazás testi és lelki tünetei
- A gyermekfelügyelő feladatai a bántalmazás tüneteinek észlelésekor
- Információszerzés lehetséges formái
- A bántalmazás traumájának enyhítési lehetőségei a mindennapi gyakorlatban
- Sérülések ellátásának szabályai
- Jelentési kötelezettségek
- Adminisztrációs feladatok

5. Milyen dilemmákat vet fel a speciális szükségletű gyermek ellátása?

A 13 és fél éves fiú harmadjára járja az ötödik osztályt, immár magántanulóként. Az első bukás óta értékelhető tanulmányi és beilleszkedési erőfeszítéseket nem tett. Órai viselkedésével az osztály munkáját zavarja, testi erejének növekedésével sakkban tartja a kisebbeket, több lopási ügybe keveredett, hiányzásai egyre szaporodtak. A nyári szünettel, majd a kényszerű magántanulóvá válással hirtelen megduzzadt szabadideje tovább rontott a helyzeten. Rendszeresen a fővárosba szökött, s csak napok múlva került elő, magáról hírt nem adott, a család számára ismeretlen helyen tartózkodott. Az így eltelt idők alatti történésekről később sem akart számot adni. Tetteit, kalandozásait nem magyarázza, nem is mentegeti. A Budapesten töltött idő eseményeiről egyáltalán nem kíván nyilatkozni azon túl, hogy „ott sok minden történt”. Két fiatal férfival lakott. Az idősebbé volt a lakás, aki állítólag bízta, hogy tegyen félre a nem részletezett módon szerzett pénzéből, mert még kicsi, de hazaküldését nem szorgalmazta.

A fiú nem tartja problémának, hogy családja, rokonai nem ismerik a baráti körét, sőt azt sem, hogy előttük tartózkodási helye, elfoglaltsága is ismeretlen marad. Ezt ő mélyen magánügyként tekinti, s így is kezeli.

Ebben a helyzetben döntött úgy a család, hogy a gyermekkel nem boldogulnak, láthatóan külön és megmagyarázhatatlan dolgaiért felelősséget nem vállalnak, ezért kérték a gyermek, nevelésbe vételét.

Az információtartalom vázlata:

- A gyermek megismerésének lehetséges módjai
- Speciális szükségletű gyermek fogalma a jogszabályokban
- A kamaszkor lélektani jellemzői
- A család, mint szocializációs színtér
- A család, mint támogató közeg, és mint problémaforrás
- Énkép, identitás kialakulásának feltételei
- A kamaszkori konfliktusok okai
- Magatartási, viselkedési zavaros gyermek nevelésének kérdései
- A családban maradás, vagy a családból való kiemelés előnyei, hátrányai
- A nevelésbe vétel előnyei, hátrányai
- A gyermekkorú kliens autonómiája
- A gyermekfelügyelet feladatai speciális szükségletű gyermek ellátása során

6. Mit tehet Ön a saját lelki egészsége érdekében?

Ön évek óta a segítő hivatást művel nehéz helyzetben lévő szülőkkel s egyre gyakrabban érzi azt, hogy munkájának nincs értelme, mert hiába való minden igyekezete, nem tud segíteni az önhöz segítségért fordulóknak.

Ön teljes odaadással fordul a nehéz helyzetben lévők problémái felé, átérzi nehéz helyzetüket, próbál alternatívákat találni problémájuk megoldására. A problémák azonban egyre nagyobbak és összetettebbek, így nagyon gyakran az első beszélgetésekkor belemélyednek az aktuális helyzetbe, s nem marad idő az elvárások tisztázására, tudatosítására és az együttműködés kereteinek meghatározására. Az esetek megoldásába való gyors belevágással egyre kevésbé sikerül távolságot tartani az egyéni, személyes problémáktól, egyre nehezebb szétválasztani, hogy mi az, ami a közös munkával valóban elérhető, s mi az, amit a szülőknek kell belső munkával feldolgozniuk.

Egyre inkább szükségét érzi annak, hogy szakmai problémáit megbeszélje valakivel, de ez szinte reménytelennek tűnik, hiszen a településen egyedül dolgozik segítő munkakörben. Munkájával kapcsolatos problémáit nem akarja hazavinni, de a településen nincs senki, akivel megbeszélhetné azokat, hiszen mindenki ismer mindenkit, s védeni szeretné az önhöz fordulókat is. Így aztán egyre többször marad magára azokkal az önben felmerülő kérdésekkel, hogy jól csinálja-e munkáját, mennyire részese a kudarccal végződő eseteknek, vajon miként oldják meg az önéhez hasonló eseteket mások?

Az információtartalom vázlata:

- A segítő foglalkozás pszichés hatásai
- A segítő szakember felelőssége
- A kiégés jelei
- A szakmai titoktartás szabályai
- A hatékony segítség akadályai
- Az önismeret-fejlesztés lehetőségei
- A szakmai önvédelem technikái
- A szakmai megújulás lehetőségei, formái

7. Értelmezze a kapcsolattartás dilemmáit!

A.B. 7 éves, tartós neveltként került az önök gyermekotthonába. Beutalására az anya kérésére került sor. Egy téli estén az apa alkoholos befolyásoltság alatt bántalmazta, majd kizavarta a házból az anyát, aki két kiskorú gyermekével a rokonoknál húzta meg magát éjszakára. A következő napon elment a település önkormányzatához és kérte a gyermekek elhelyezését. A gyermekeket azonnal a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat befogadó otthonába szállították. A kisebbik gyermeknél az örökbefogadást kezdeményezték, a nagyobbik gyermeket, a nyolc éves A.B-t gyermekotthonban helyezték el.

A.B. és öccse tartós nevelésbe vételét az indokolta, hogy az anya nyilatkozott a gyermekekről való lemondásról, az apa szülői felügyeleti jogát pedig a bíróság vonta meg.

A gyermek iratanyagaiból kiderült, hogy az apa agresszív, alkoholizáló életmódja miatt már két nagyobb és két kisebb gyermekük szintén gondoskodás alatt áll. A két nagyobb gyermek iker, akik közül a lány gyermekotthonban él, normál intellektusú, a fiú súlyos értelmi fogyatékos. A két kisebb gyermek szintén értelmi képességeiben akadályozott (súlyos és középsúlyos fogyatékos).

A.B. édesanyja – aki érzékelhetően maga is értelmileg akadályozott – felkereste a gyermekotthont, hogy fiát meglátogassa. Mielőtt bármit tehetett volna, a gyermek és a szülő, valamint az anyát elkísérő unokanővér összetalálkozott, boldogan üdvözölték egymást, az anya kisebb ajándékait adta át fiának. Azt tapasztalja, hogy a gyermek és az anya között kimondva és kimondatlanul komoly kötődés van. A.B. szinte felelősséggel viseltet édesanyja iránt, aggódik érte, félti a többször megtapasztalt apai tettlegességek miatt. Az anyával folytatott beszélgetés alapján kiderül az Ön számára, hogy az anya nincs tisztában lemondó nyilatkozattételének belső tartalmával, értelmével, következményeivel. Ő a gyermekeiről nem akart lemondani, továbbra is tartani akarja velük a kapcsolatot.

Az információtartalom vázlata:

- A gyermeki jogok értelmezése és szabályozása
- A szülői felügyeleti jogról való lemondás feltételei, következményei
- Tartós nevelésbe vétel fogalma, tartama
- Tartós nevelt kapcsolattartása
- Szülői jogok és kötelezettségek
- Az anya – gyerek kapcsolat jelentősége a gyermek fejlődésében
- A gyermek régi kapcsolatainak megőrzése, ápolása
- A családi kapcsolatok megőrzésének dilemmája
- Elkötelezettség, lojalitás dilemma
- Kompetencia dilemma
- A segítő szakember szerepe a gyermek kapcsolatainak ápolásában

8. Készítsen napi feladattervet szombati ügyeleti beosztásához! Indokolja meg a tervezett tevékenységek kiválasztását!

Ön szombati műszakjában egyedül dolgozik a gyermekotthonban. Minden gyermek otthon van, senkinek sincs házon kívüli egyéb programja. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány, valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

A gyermekotthon házirendje és szokásai szerint szombaton történik a heti nagytakarítás, a hét közben használt ruhaneműk mosása is. A gyermekotthon épületében, a földszinten van egy nagyobb szoba (25 m²) s itt található a konyha, kamra is. Az emeleten a négy szobából kettő átjárható – de van külön bejáratuk is a közlekedőből (ezek egyenként 20 m²-sek), kettő pedig teljesen külön-bejáratú (18 és 20 m²). Ezen a szinten található még két darab vizesblokk, illetve két kisebb helyiség (egyenként 12-12 m²).

Az információtartalom vázlata:

- A gyermekotthon heti- és napirendje
- A csoport kor és nem szerinti összetétele
- Napi önellátási feladatok
- A napi feladatterv elkészítése
- A munkamegosztás a háztartási feladatok végzésére
- A gyermek bevonása a napi munkálatokba
- Háztartási gépek célszerű, balesetmentes használatának szabályai
- Egyéni képességek, érdeklődési kör figyelembevétele a háztartási feladatok végzésekor
- Közös élmény jelentősége
- Adminisztrációs feladatok
- A feladatterv készítésének szempontjai

9. Készítse elő új gyermek befogadását a csoportba!

Az új gyermek érkezése három nap múlva esedékes. A 17 éves leány, akinek érkezését jelezték, a gyermekotthon székhelyétől 30 km-re lévő városban lakott és jelenleg is ott végzi tanulmányait, szakközépiskolában. Jelenleg is a városban élő szüleivel, testvérével szokott találkozni, de kapcsolatuk – főleg az apával – nem mondható kiegyensúlyozottnak. Iskolai szervezésű, délutáni elfoglaltságai között kézilabdázásról és szakmai versenyekre való felkészülésről lehet olvasni az anyagában. Az elhelyezési értekezleten az is kiderült, hogy van egy 18 éves barátja, aki szintén tanul még. Azonos tanulmányi érdeklődésük miatt gyakran együtt tanulnak, készülnek.

A csoport 10 fős, összetétele korban, nemben heterogén. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

Az információtartalom vázlata:

- A már működő csoport jellemzői
- A gyermekközösség belső kapcsolatrendszere
- A csoport felkészítése új tag befogadására
- Új csoporttag, mint problémaforrás
- A gyermek megismerésének lehetőségei
- Az érkező leány beilleszkedésének segítése, bevonása a csoport életébe
- A csoport kialakult napirendje
- Az új tag napirendje
- Egyéni élettér kialakításának szempontjai

10. Ismertesse a gyermekfelügyelő helyét, szerepét a gyermekotthonban!

A gyermekotthon vezetője önt kéri fel, hogy új kollégájával ismertesse meg a gyermekotthont, a gyermekfelügyelő feladatait.

A gyermekcsoport összetétele: egy kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; egy hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú, két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány és egy 17 éves leány, valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

A gyermekek nincsenek a gyermekotthonban, egész napos kiránduláson vesznek részt.

Tervezze meg új kollégájának tájékoztatását a gyermekek távollétében! Készítsen vázlatot a beszélgetésük témaköreiről!

Az információtartalom vázlata:

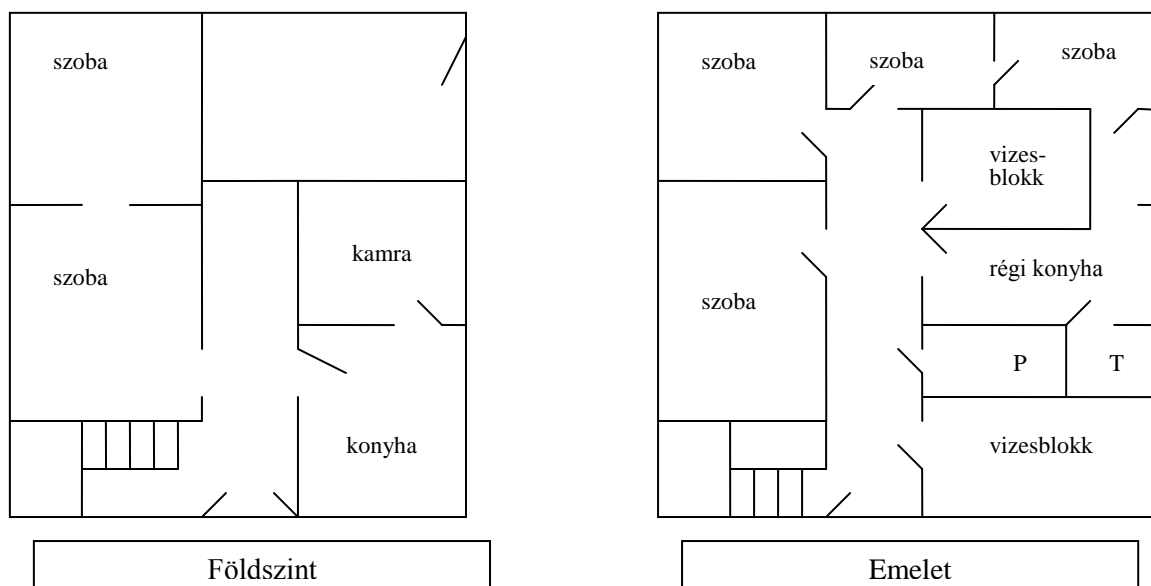
- A gyermekotthon működésének alapidokumentumai
- A gyermekotthon hivatalos és informális kapcsolatrendszere
- A gyermekfelügyelő alkalmazásának feltételei (szakképzettség, egészségügyi alkalmasság)
- A gyermekfelügyelő tevékenységi területei, feladatai
- A gyermekfelügyelő kötelezettségei
- A biztonságos munkavégzés szabályai
- A szakmai etika szabályai
- A gyermekcsoport összetételének bemutatása

11. Készítsen rajzos tervet a gyermekek elhelyezésére, a közös életterek és egyéb szükséges helyiségek hasznosítására! Indokolja tervét!

Ön egy új, most kialakítandó gyermekotthon dolgozója. Munkatársaival együtt azt a feladatot kapják, hogy a megyeszékhelytől 30 km-re lévő, 1500 lelkes településen, egy kétszintes, 5 szobás, kertes, családi házban alakítsák ki a gyermekek ellátásához szükséges élettereket. Az induló csoport 10 fős, összetétele korban, nemben heterogén.

Két testvérpár lesz a csoportban. Az egyik testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a másik testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

Az épületben a földszinten van egy kisebb és egy nagyobb helyiség (25 m²) s itt található a konyha, kamra is. Az emeleten a négy szobából kettő átjárható – de van külön bejáratuk is a közlekedőből (ezek egyenként 20 m²-sek), kettő pedig teljesen külön-bejáratú (18 és 20 m²). Ezen a szinten található még két darab vizesblokk, illetve két másik helyiség (egyenként 12-12 m²) mely régen a konyha és a kamra funkcióját töltötte be.

Az információtartalom vázlata:

- A gyermekotthon kialakításának jogszabályi keretei
- Életkori sajátosságok
- Közösségi élettér kialakításának szempontjai
- Lehetőségek a közös tulajdon védelmének kialakítására
- Egyéni életterek kialakításának szempontjai
- Saját tulajdon védelmének fontossága, tárgyi feltételei
- Dekorálási tevékenységek szervezése
- A gyermek bevonása a környezet kialakításába, rendben tartásába
- Háztartásvezetési feladatok a gyermekotthonban
- Baleseti források a gyermekotthonban

12. Miben látja a József és a csoport között kialakult helyzet megoldását?

A tíz éves József helyzete egyre kilátástalanabbnak tűnik a gyermekotthonban. A csoport már-már megszakít vele minden kapcsolatot, s nem egyszer tettlegességig fajul a konfliktus József és a csoport tagjai között.

József nem tiszteli társai tulajdonát, gyakran megtörtént, hogy elvette és az iskolába elvitte társai kedvenc játékait, kazettáit, lemezeit. Ezeket vagy elhagyta, vagy elajándékozta ezzel sok bosszúságot okozva a csoport tagjainak. Kezdetben próbálták maguk között megoldani a problémát, kérték, hogy ne tegye ezt, kérjen, ha valamire szüksége lenne. Elbeszélgettek vele, volt, amikor megzsarolták a közös játék és tevékenységből való kizárással, később meg is verték az eltulajdonított tárgyak miatt. Úgy tűnik, mindez teljesen sikertelen volt, József továbbra sem tudott ellenállni a kísértésnek, s már nem csak a szabadon lévő tárgyakat vette el, társai szekrényébe is belenyúl.

Most már egyáltalán nem veszik őt figyelembe. Nem csak a közös játékokból, szórakozásból zárták őt ki, egyáltalán nem hajlandók vele együtt mutatkozni, iskolába menet is más útirányt választanak s felmerült az is, hogy közös szobájukból is kitiltsák.

Az információtartalom vázlata:

- A csoport szerveződése, típusai
- A csoport dinamikája, csoportszabályok
- A problémadefiniációs eljárás lépései
- A csoporttulajdon és a személyi tulajdon viszonya a gyermekotthonban
- A tagok helye, szerepe a csoportban
- A kirekesztés és kirekesztődés problematikája
- A konfliktusok megoldási lehetőségei a csoportban
- A kirekesztett támogatásának módszerei
- A felkérhető segítő szakemberek köre
- A gyermekfelügyelő feladatai az eset kapcsán
- A differenciált foglalkozás lehetőségei a csoportban

13. Feladata, hogy segítséget nyújtson a gyermekcsoport egyhetes, nyári üdülésének megtervezésében! Milyen feladatokat kell megoldani a tervezés során?

Őn egy másik gyermekfelügyelő kollégájával vállalta a gyermekcsoport egyhetes, nyári üdülésének megszervezését, lebonyolítását. Ön a kulturális programok szervezésében, kollégája a természetjárás, sportolás terén gyakorlott. Kollégájával történt előzetes megbeszélésük és a gyermekotthon kapcsolatai alapján a Tisza vidékére szeretnék elvinni a gyermekeket.

A csoport 11 fős, összetétele korban, nemben heterogén. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány, egy ötödik osztályos fiú és egy nemrégiben a csoportba került 17 éves leány. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

Az információtartalom vázlata:

- Az üdülés tervezésének szempontjai
- Információszerzés lehetőségei a programok megtervezéséhez
- A program összeállításának szempontjai
- A kirándulás tárgyi feltételeinek, eszközigényének megtervezése
- Elsősegélynyújtás eszközei, az esetleges orvosi ellátás igénybevételének feltételei
- A gyermekek bevonása a személyes használatú tárgyak előkészítésébe
- Pénzügyi tervezés
- Adminisztráció előkészítése az átvett és felhasznált pénzeszközök elszámolásához
- Előtakarékoság, zsebpénz felhasználás
- Közös élmény csoportépítő, közösségformáló lehetőségei
- A csoport tagjainak feladatai az előkészítő munkálatokban, munkamegosztás

14. Milyen feladatai vannak a gyermekfelügyelőnek az esetben szereplő fiú, utógondozói ellátásának megszűnését követő, önálló életre való felkészítésében?

Zs. T. 15 évesen került a gyermekvédelmi szakellátásba rendőrségi beutalás alapján, lopás miatt. Egy trafót tulajdonított el, amire az erős elektronikai érdeklődése, aktuális szerelése miatt volt szüksége, s amit vissza is szolgáltatott eredeti állapotában a tulajdonosnak.

Zs. T. szülei elváltak, ő az anyjánál maradt, s az anyai nagyszülők lakásában éltek. Az anya és a nagyszülők is alkoholizáltak, valószínűleg emiatt került sor - a kár megtérítése ellenére is - a családból való kiemelésére. Bekerülését követő egy hónap eltelte után az anya halálhírére hazautazott. A temetést követően még otthon tartózkodott egy hétig. Ez idő alatt nagyszülei is elhaláloztak. Az apjával semmilyen kapcsolatot nem tartott fenn soha, a kapcsolatot az apa sem kereste fiával.

T. számtalan kudarc ellenére befejezte általános iskolai tanulmányait, de továbbtanulásról hallani sem akart. Korán kelt, kemény fizikai munkát végzett a szabadban, derekasan helyt állt, munkaadója teljesen elégedett volt vele. Soha, semmilyen probléma nem merült fel vele kapcsolatban sem magatartása terén, sem az elkövetett ballépése kapcsán.

Nevelői állandó unszolására később – nem sokkal nagykorúsága elérése előtt – mégis beiratkozott a szakközépiskolába, szakmát szerzett jó eredménnyel, azonnali foglalkoztatási ajánlattal. Most a gyermekotthonból való kiköltözését fontolgatja, hozzákezdett önálló életvitele megtervezéséhez, kialakításához.

Az információtartalom vázlata:

- Az utógondozás és az utógondozói ellátás fogalma
- Az utógondozás feltételei
- Az emberi szükségletek rendszere
- Szükségletek és erőforrások feltárásának módszerei
- Erőforráslista készítése
- Az önállóságra nevelés lehetőségei az utógondozói ellátás során
- Az önálló életkezdéshez szükséges feltételek
- Az önálló háztartás bevételeinek és kiadásainak mérlege
- Az önálló életkezdés támogatásának jogi és szakmai lehetőségei

15. Ismertesse a csoportépítés, a közösségformálás lehetőségeit az alábbi eset felhasználásával!

Új gyermekcsoportjával karácsonyra készülődik. Azt tervezgetik, hogy milyen díszeket készítsenek az ajtóra, ablakokra és az ünnepi asztalra.

A csoport 10 fős, összetétele korban, nemben heterogén. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul. A gyermekek eltérő települési környezetből, különböző családi háttérből érkeztek.

Tevékenységeik során a gyermekektől megtudja, hogy minden gyermeknek különböző emlékei, élményei vannak az ünnepléssel kapcsolatban. Többen elmondják, hogy milyen családi szokások és hagyományok voltak a családjukban. Az egyik gyermek vonakodva ugyan, de elmondja, hogy náluk nem jelentett különleges eseményt a karácsony. Nem volt karácsonyfájuk, nem volt ajándékozás, de még különleges ebéd sem került az asztalra.

Az információtartalom vázlata:

- Szokások és hagyományok jelentősége az egyén, a gyermekcsoport számára
- Szokások és hagyományok jelentősége a társadalmi integráció erősítésében
- A csoportszokások és hagyományok kialakulásának módjai
- Információgyűjtés a korábbi emlékekről és élményekről
- Egyéni szokások és hagyományok beillesztése a közös életbe
- Dekorációk készítésének megtervezése, eszközigénye
- Az eszközök használatával kapcsolatos munka- és balesetvédelmi szabályok
- Közös tevékenységek hatásai
- A társas kapcsolatok fejlesztésének lehetőségei
- Reszocializációs lehetőségek

16. Mik az Ön teendői az alábbi, különleges esemény kapcsán?

Ön éjszakai ügyeletet lát el a gyermekotthonban. A gyermekek már alszanak. Egyszer csak egy hatalmas dörrenésre lesz figyelmes. Két nagyobb gyermek a zajra felébredt. Ön körbejárva az épületet, az épület szintjeit azt tapasztalja, hogy a padlástérben lévő, fűtésrendszerhez tartozó kiegyenlítő tartály kilyukadt. Az épület felső szintjének, ahol a gyermekek lakószobái vannak, ez az egyetlen fűtési lehetősége.

Az információtartalom vázlata:

- Ügyeleti feladatok ellátása
- Veszély elhárítása
- Intézkedési kötelezettség
- Jelentési kötelezettség
- Krízishelyzetek kezelése
- Gyermekek bevonása a problémamegoldásba

17. Értelmezze a gyermekfelügyelői feladatokat az alábbi eset kapcsán!

A hármás testvérpár, a 3 éves Máté, a 7 éves Márk és a 10 éves Márton egy szobában laknak. A három gyermek között nagyon gyakori a nézeteltérés, gyakran veszekszenek a három éves Mátéval. Márk és Márton már iskolás. Tanszereiket nagy rendben tartják, vigyáznak íróeszközükre s minden személyes tárgyukat féltik, nagy gonddal őrizgetik. Máté azonban gyakran tesz kárt testvérei dolgaiban. Cselekedetei nem szándékosak, de a nagyobbakat nagyon bosszantja, s egyre kevésbé nézik jó szemmel Máté ténykedéseit. Máté ugyanis állandóan „tanul”, mint ahogy testvéreitől és a többi iskolástól ezt látja. Tanulásához rendre „kölcsönveszi” testvérei írószereit, amiket nem egyszer már csak nagy keresések után találtak meg, vagy kitöri a ceruzák hegyét, eltöri a nagyobbak kedvenc tollát, s az is előfordult már, hogy iskolai füzetüket, könyvüket firkálta össze. Kezdetben próbálták megértetni vele, hogy ezt nem szabad és nem szóltak a történeteikről az otthon dolgozóinak, de sikertelenségük miatt a vita egyre hangosabb, már nem titkolható.

Az információtartalom vázlata:

- A gyermekotthon működésének jogszabályi előírásai
- Személyes élettér kialakításának lehetőségei a gyermekotthonban
- A saját tulajdon védelmének fontossága
- A saját tulajdon védelmének biztosítása intézményi keretek között
- A gyermek megfigyelése
- A 3 éves gyermek fejlődésének életkori sajátosságai
- A különböző korú testvérek elhelyezésének problémái
- A differenciált foglalkozás lehetőségei a gyermekotthonban
- A személyes szükségletek biztosításának lehetőségei a gyermekotthonban

18. Milyen feladatai vannak a gyermekfelügyelőnek a gyermekcsoport karácsonyesti együttlétével kapcsolatban?

Új gyermekcsoportjával karácsonyra készülődik. A csoport 10 fős, összetétele korban, nemben heterogén. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kislány és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány valamint egy ötödik osztályos fiú. Az első osztályos lány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

A gyermekek eltérő települési környezetből, különböző családi háttérből érkeztek. A nyolcadik osztályos lány és az ötödik osztályos fiú roma származású. A hármas testvérpár katolikus vallásúak, rendszeresen járnak hittan oktatásra, templomba.

A kettes testvérpár nagy valószínűséggel otthonában fogja tölteni a karácsonyt.

Az információtartalom vázlata:

- A sajátos vallási, etnikai ünnepek és ünnepi szokások
- A gyermekek korábbi karácsonyi emlékeinek felidézése
- A gyermekcsoport eddig kialakult karácsonyi szokásainak felidézése
- A gyermekek ünnepi készülődésbe való bevonásának lehetőségei
- A karácsonyi ünnepek programjának és szertartásainak megtervezése, megszervezése
- A kiadások tervezése
- Ajándékozás szempontjai
- Ünnepi menü összeállításának szempontjai

19. Rendezze a csoportjában élő gyermekek egészségügyi dokumentumait! Készítsen ütemtervet az esedékes szűrővizsgálatokról és védőoltásokról!

A gyermekotthon vezetőjétől azt a feladatot kapja, hogy Ön tartsa rendben a gyermekek egészségügyi dokumentumait. Az Ön feladata az is, hogy kísérje figyelemmel a gyermekek kötelező oltásainak és a szűrővizsgálatoknak az időpontjait is. Sajnos nem mindegyik iratanyag tartalmaz elegendő információt, hiányzik egy-egy oltási könyv. Két gyermektől régebbi kórházi ápolásról szerez tudomást, de ezekről nincs pontos információja, mert zárójelentést nem talál a rendelkezésre álló iratcsomagban.

A csoport 11 fős, összetétele korban, nemben heterogén. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány, egy ötödik osztályos fiú és egy nemrégiben a csoportba került 17 éves leány. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

Az információ tartalom vázlata:

- Egészségügyi alapellátás résztvevői
- Egészségügyi iratanyagok és tartalmuk
- 3-18 éves gyermekek számára szervezett szűrővizsgálatok
- Szűrővizsgálatok szükségessége
- Korcsoportonkénti védőoltások
- A védőoltások szövődményei
- Felkészítés a védőoltások fogadására
- Egészségügyi dokumentációs feladatok a mindennapokban (fejlődés, sérülés, ellátás stb.)
- Egészségügyi dokumentáció rendezésének hagyományos és elektronikus lehetőségei

20. Milyen szempontokat kell figyelembe venni a csoportjába érkező különleges szükségletű gyermek befogadásakor?

A gyermekotthoni csoportjába új gyermek érkezését jelezték. Az előzetes információk alapján a gyermek 5 és fél éves, egy hónapja rövidlátás miatt szemüveget kellene viselnie, de a gyermek ezt még nem szokta meg, zavarja a szemüveg viselése. Az üvege viszonylag vastag, s az egyik – a gyermek kancsalsága miatt – le van takarva. A szemüveg viselésére állandóan figyelmeztetni kell. Vigyázni kell arra is, hogy ne hagyja el, s ne dugja el, mert gyakran ezt is megteszi.

A csoport 11 fős, összetétele korban, nemben heterogén. A csoportban van egy kettes és egy hármas testvérpár. A kettes testvérpár egy 4 éves kisfiú és 7 éves nővére; a hármas testvérpár egy 5, egy 7 és egy 10 éves fiú. A csoportba tartozik még két első osztályos, egy hatodik osztályos és egy nyolcadik osztályos lány, egy ötödik osztályos fiú és egy nemrégiben a csoportba került 17 éves leány. Az első osztályos leány és az ötödik osztályos fiú eltérő tantervű általános iskolában tanul.

Az információ tartalom vázlata:

- A csoportok szerveződése, típusai
- Előítéletek, megkülönböztetés enyhítése, feloldása, feldolgozása
- Új gyermek befogadásának fázisai
- A csoport felkészítése új tag befogadására
- A befogadás előkészítése és az ezzel kapcsolatos szervezési feladatok
- A beilleszkedés segítségének módjai
- A különleges szükséglet jellemzői, megjelenési formái
- A gyógyászati segédeszközök használata és karbantartása
- A gyermek megtanítása a segédeszköz biztonságos használatára, karbantartására
- A segédeszköz használat szükségességének orvosi kontrollja